

1. behandling erklærede såvel indenrigsministeren som en række ordførere sig enige i den målsætning, der lå bag forslaget, men på en række punkter anførtes saglige indvendinger mod forslagens udformning. Disse indvendinger er søgt imødekommet ved udarbejdelsen af nærværende lovforslag, og det er derfor forslagsstillernes håb, at der vil kunne opnås tilslutning til forslaget i dets foreliggende skikkelse (. . .)«.

Ved 1. behandling af lovforslaget fik dette en overvejende kritisk modtagelse såvel af indenrigsministeren som af de fleste øvrige partiers ordførere bortset fra ordførerne for Det Radikale Venstre og Danmarks Retsforbund.

Kommunaludvalget afgav ikke betænkning over lovforslaget.

Folketinget har ikke i de mellemliggende år behandlet lovforslag eller beslutningsforslag om indførelse af generelle regler om vejledende folkeafstemninger. Derimod har Tinget flere gange behandlet forslag om afholdelse af vejledende folkeafstemninger vedrørende konkrete spørgsmål, f.eks. forslag til lov om folkeafstemning om flygtninge (L 38 af Knud Lind (FP) m.fl., se Folketingstidende, Årbog og Register 1989-90, side 74), og forslag til lov om afholdelse af vejledende folkeafstemning om en fast forbindelse over Øresund (L 160 af Kim Behnke (FP) m.fl., se Folketingstidende 1990-91, 2. samling, forhandlingerne sp. 3344, 4471 og tillæg A sp. 4077).

Disse forslag blev afvist af Folketingets øvrige partier, bl.a. med henvisning til, at emnerne ikke var egnede til at blive undergivet folkeafstemning.

7. *Beslutningsforslagets forhold til forfatningen*

De muligheder for folkeafstemning, der er taget stilling til i grundloven, er, jf. foran under bemærkningerne punkt 1 og 2, følgende:

- § 20, stk. 2, om overladelse af suverænitetsbeføjelser til mellemstatslige myndigheder
- § 29, stk. 2, om valgretsalderen
- § 42, om lovforslag

Medens de to førstnævnte bestemmelser alene angår afstemning om helt specifikke emner (suverænitetsafgivelse respektive valgretsaldere), angår bestemmelsen i § 42 et spektrum af afstemningstemaer, der alene afgrænses i § 42, stk. 6. § 42, stk. 6, opregner bestemte typer af lovforslag, der ikke kan forlanges underkastet afstemning. En tredjedel af Folketingets medlemmer kan således ikke begære folkeafstemning om forslag til finanslove, tillægsbevillingslove, midlertidige bevillingslove, statslånslove, normeringslove, lønnings- og pensionslove, love om meddelelse af indfødsret, love om ekspropriation, love om direkte

og indirekte skatter og love til gennemførelse af bestående traktatmæssige forpligtelser. Den minoritetsbeskyttelse, som grundloven tillægger en tredjedel af Folketingets medlemmer, nemlig at kunne forlange afholdelse af folkeafstemning med bindende virkning, er altså beskåret bl.a. på vigtige områder, der direkte angår statens indtægter og udgifter.

Ud over folkeafstemninger på grundlag af de foran nævnte bestemmelser, der alle har bindende virkning, kan et folketingsflertal selvstændigt beslutte afholdelse af vejledende folkeafstemning om ethvert emne. Under den nuværende grundlov har en sådan afstemning alene været afholdt i 1986 på grundlag af lov nr. 24 af 5. februar 1986 om afholdelse af vejledende folkeafstemning om Danmarks tiltrædelse af EF-pakken (Europæisk Fælles Akt, se Folketingets Årbog 1985-86, side 241). Her gælder ingen begrænsninger i emnevalget. Ønsker et folketingsflertal at kende vælgernes mening om finansloven eller enkelte af finanslovens poster, om indkomstskattens personfradrag, om merværdiafgiftens højde, om punktafgifter eller ethvert andet emne, kan en sådan vejledende afstemning naturligvis besluttes af Folketinget med almindelig majoritet.

Det nye, der indføres, hvis nærværende beslutningsforslag vedtages, er alene, at et nærmere bestemt antal vælgere på landsplan eller regionalt plan kan forlange afholdelse af vejledende folkeafstemning. Dette berører ikke forfatningen, svækker ikke Folketingets beslutningsdygtighed, hæmmer ikke regeringens eller partiernes lovforberedelse, blokerer ikke det kommunale eller amtskommunale selvstyre, men tjener alene som en værdifuld vejledende rettesnor i lovgivningsarbejdet såvel som i lovforvaltningen.

Forslagsstillerne afstår fra at argumentere for bestemmelser om folkeafstemninger med bindende virkning eller andre regler, der ville kræve ændringer i forfatningen. Forslaget om vejledende afstemninger ved vælgerinitiativ kan vedtages i god harmoni med den gældende grundlov.

8. *Den tekniske gennemførelse af folkeafstemninger*

Vejledende folkeafstemninger kan ret enkelt afholdes i forbindelse med valghandlinger.

I årene mellem 1970 og 1990 har der her i landet været afholdt tilsammen 20 folketingsvalg, kommunalvalg eller folkeafstemninger på i alt 19 forskellige valg- eller afstemningsdatoer. Landsdækkende eller regionale afstemninger kan uden særlige administrative vanskeligheder afholdes i tilknytning til sådanne valghandlinger.